A Na nodra volavola na parofita:

- **Evei kei na cava na vuna era volai kina?**
  - O Mosese nai matai ni tamata e ceguvi mai vua na Kalou me vola na I Vola Tabu. Mai na vanua dravuisiga e Mitiani, e vola kina na I vola kei Jope kei na I Vakatekivu. E soli vakatabakidua ki vua na lewa me vola na I tukutuku ni Lako Yani (LYani 17:14).
  - O ira na parofita ka soli talega vei ira na lewa ni volavola vakaoqo o Aisea (Aisea 30:8); Jeremaia (Jeremaia 36:2); Apakuki (Apakuki 2:2); kei Joni (Vakatakila 1:11).
  - Era vola na I Vola Tabu era vola ena draki ni bula duidui:
    - ☐ Vakacacani vakataki Tevita
    - ☐ Ena valenitui vakataki Solomoni
    - ☐ Tiko vulagi vakataki Taniela
    - ☐ Tiko e valeniveivesu vakataki Paula
    - ☐ Tiko vakavesu vakataki Joni
  - Na Kalou e digitaka na tamata kei na I tukutuku me ra vola ena I naki me kakua ni dua na ka e yali mai na veika e vinakata me tukuna me baleta na noda vakabulai (2 Tim. 3:15).
- **Na cava soti na I valavala era volai kina?**
  - Volai me rauta e 1,500 na yabaki, mai vei ira 40 na dauvolavola duidu -i, e volai ena I valavala e vuqa na I Vola Tabu me vaka ka koto qo: I Vola tukutuku ni veigauna (Vakatekivu 37:2); I Vola ni Kawa (Vakatekivu 5:1); Parofisai (Aisea 13:1); Vakatakila ena raivotu (Vakatakila 12:1); Serekali (wase levu ni Aisea); Sere (Sere I Solomoni 1:1); Parallels (Aisea 17:7); Vosavakatautauvaka (Luke 18:1); Veivolavolai (2 Cesalonaika 3:17);
  - E sega ni vola nai Vola Tabu se na cava e lewai kina me ra duidui na I valavala ni volavola. Era vakayagataki kecega me ra vakadewataka na nona vakasama na Kalou, ka vakadewataka vakavinaka ga ko ira era vola ena I valavala era sa volai kina.
  - O Pita e vola talega vakamatata ni duavata ga na lewa e volai kina na Veiyalayalati Vou kei na Veiyalayalati Makawa (2Pita 3:15-16).

B Vakayagataki na vunivola kei na veika mai taudaku:

- **Na cava era vakayagataki kina na vunivola?**
  - O Jeremaia e bete, oqo sa kila rawa kina na wilivola kei na volavola. Ia, e vakayagataka e dua na vunivola—Peruki—me vola na I tukutuku ni Kalou ka vosataka vua na Kalou me vola (Jer. 36:1-4). E vakadonuya na Kalou, e dina ga ni mai vakade -wataki vakatani ena gauna ga e se bula tiko kina (Jer. 43:2-3).
  - O Paula, ka kenadau ena vosa va Kiriki, e vakayagataki ira talega na I vukevuke me vola ira na nona ivola (Rom. 16:22). E vola na yacana me tarova na nodra vakadadamuria na nona I vola ko ira dauvolavola butaka (2 Cesalonaika 3:17).
  - O Pita e vola na nona I vola totoka ena vosa va Kiriki, e dua na ka e dredre me da okata vua na dauqoli dau vosa vaka Aramaike oqo. Na nona vakayagataka na vunivola e vukei koya me vakadewataka vaka -matata na vosa ni Kalou ena dua na vosa a sega ni nona. Ia, na vosa era digitaka na vunivola me vakamatata na vakasama nei Pita e sega ni kauta tani na kena na ceguvi mai vua na Kalou na nona I tukutuku.
- **Na cava soti na veika e taudaku era vakayagataka na parofita?**
  - O Esera e vakayagataka na I tukutku makawa, na nodra lewa kei na nodra veivolavolai na tui Peresia ena nona vola na I vola ni Veigauna, Esera kei na Niemaia, kei na dua talega na I vola ni kawa ka sa tu ena gauna koya.
  - Luke e sega ni raica na veika e mai vola tiko, e vola na nona kosipeli ka vaka kina na Cakacaka vakayavutaki ena nona vakadikeva nai vola tukutuku kei na nona vakatarogi ira na vakadina -dinataka (Lk. 1:3).
  - O Paula e lavetaki Epimenides kei Aratus, e rua na dauvolavola va Kiriki (Caka. 17:28; Taito 1:12). Juta, e lavetaka e so na I vola ka sega ni volai ena I Vola Tabu me baleta na parofisai nei Inoki (Jude 1:14).
  - Era a liutaki kecega mai vua na Yalo Tabu ena nodra vakayagataka na veika mai taudaku. Era sa kila rawa ni ra vakamacalataka tiko na dina, ka ra sa vakadewataka vakakina na veika e vinakata na Kalou

C E vola na tamata nai tukutuku:

- **Malumalumu ena I Vola Tabu?**
  - Na kalou e digitaka me vakayagataka na tamata malumalumu— "waqa qele"—me ra tukuna na Nona I tukutuku (2 Koronica 4:7). Na cava e yacova na I tukutuku ena vuku ni veimalumalumu oqo? E rawa ni da vakararavi vakaoti li (100%) ki na I Vola Tabu?
  - *Vosa makawa.* Vosa ka Iperiu, Aramaikse Kiriki koya eda sega ni kila na kena I balebale se duatani beka na kena I balebale ena nona gauna na parofita
    - ☐ *Examples*: Gopher (גֹּפֶר) (Gen. 6:14); Sélah (סֶלָה) (used in several psalms)
  - *Cala nei daulavevosa*. E rawa ni cala ena nona lavetaka mai na ka sa volai tu, se gauna e cavuqaqataki kina (vaka bibi ena Vola Tabu Vou)
  - When copying texts, or when writing them from dictation, the copyist may make errors (more common in the New Testament).
    - ☐ *Example*: the "Johannine Comma" (1 John 5:7-8). It is a comment by a copyist that was later incorporated into the text by another copyist.
  - *Cala era cakava ga na dauvolavola vakai ira*. Ni ra lavetaka e dua na tikina era nanuma rawa, se taleva lesu e dua na ka e yaco ka ra sega ni raica, e rawa ni na cala e so na tikina era vola era cala lalai beka ga
    - ☐ *Example*: Nona vola o Maciu na yacai Sakaraia ni a labati koya o Joasi, "na luvei Perekaia" (koya ka vola na Sakaraia) (Maciu 23:35; see Luke 11:51; 2Veigauna 24:22)
  - *Cala na dauvakadewavosa*. Ira na dauvakadewavosa, vakabibi na vakadewa ki na vosa ni gauna qo, e rawa ni vakacalai ena nanuma nei koya ka vakadewa tiko
    - ☐ *Example: So na vakadewa vovou (MSG, NMB) era vakadewataka na Siga ni "Turaga" (Rev. 1:10) me Siga Sade" ("Sunday,") na vosa qo qai basika tiko ni sa mate oti o Joni na I apositolo*
  - *Na veimalumalumu se cala oqo e lailai wale sara ka rawa talega ni kilai vakavinaka ni sa vulici vakatitobu nai Vola Tabu. Eda vakabauta ga ni nona dina na Kalou sa vakadewataki mai ki vei keda ena veitabayabaki ena yalodina, me vaka era sa volai sobu tu ena I Vola Tabu.*

C APPENDIX: SEGA NI CALA RAWA NA VOLAVOLA NEI ELLEN G. WHITE

Ena nona vakaroti Ellen White na Kalou me vola na nona I tukutuku, e sauma, "Au sega ni rawa ni vola." Ia sa solia vua na kaukauwa na Kalou. Ni toso na gauna, sa qai vakayagataka eso na I vukevuke me ra vakadodonutaka na veika e cala ka vakavinakataka na I vakarau ni nona volavola.

Era sega ni veisautaka na I balebale ni nona I tukutuku, era sega talega ni vakaikuritaka ena nodra nauma ga. Na I otioti ni kena vakadikevi e qai dau cakava ko Ellen White.

Na veika me baleta na nona sega ni cala ena I tutu vaka parofita oqo, e kaya kina, "Au se sega vakadua ni kaya ni'u sega ni cala rawa. Na Kalou ga e sega ni cala rawa" (Selected Messages, vol. 1, p. 42).

Me baleta na kena sega ni cala rawa na nona volavola, o koya vakaikoya e vola, "Sa tu na gauna me dau tukuni kina na ka ni tamata, na vakasama ni tamata ena vuku ni tamata, na volavola ni tamat me volai, kei na I tukutuku me vakadewataki nmai vua e dua na tamata cakacaka ka soli ki vua e dua tale. Na vosa, na I tukutuku vakaoqo e sega ni soli ena veiceguvi ni Yalo ni Kalou" (Selected Messages, vol. 3, p. 64).